

El darrer 1 de novembre, un ciclista afeccionat passà prop de les obres de l'autopista i observà que les màquines excavadores havien estat substituïdes per un equip de gent que treballava amb pales i altres eines més petites. En acostar-s'hi més, veié que les persones eren arqueòlegs de l'empresa que construeix la circumval·lació, i que havien descobert unes ruïnes. El ciclista es posà en contacte amb membres de la Colla Muntanyenca del Campello, col·lectiu del qual forma part, i aquests decidiren fer una visita a l'excavació.

La gent de la Colla visità el jaciment trobat, i en assabentar-se que les pedres alineades i els clots a terra eren les restes d'una vil·la romana, engegà una campanya per demanar-ne la protecció que ha durat fins a avui.

L'endemà mateix del dia de Tots Sants, la Colla presentà a l'Ajuntament del Campello una instància perquè es protegira la troballa. La mateixa petició fou presentada al Ministeri de Foment, a la Conselleria de Cultura i a la de Territori. Però mentre cadascuna de les institucions decidia com actuava, les obres continuaven fins al punt que una gran trinxera partí en dos el jaciment, i així, evidentment, es provocà una des-trossa molt greu.

L'excavació de la rasa esperonà els membres de la Colla Muntanyenca a intensificar les seues accions. El col·lectiu recollí més de 700 signatures per demanar la protecció de la vil·la romana i desplejà una pancarta a la plaça del Poble. Finalment, el 21 de desembre el plenari de l'Ajuntament aprovà una moció consensuada que demanava al Ministeri i a la Conselleria la protecció de la troballa. El text aprovat sol·licitava també que s'estudiaren totes les restes que hi haguera i que se suspengueren de manera cautelara totes les actuacions.

Mentre els procediments burocràtics seguien el seu curs, el 28 de desembre un grup d'arqueòlegs visità el jaciment acompanyat per la Colla Muntanyenca. Miquel Martí, un dels tres experts que pogué veure *in situ* el que s'hi havia fet, explica que veié restes de ceràmica i de murs amuntegats. "Aquestes restes deuen venir de la trinxera. I si s'excava a l'altre costat de la rasa i s'hi troben restes, seria la prova de la destrucció",

La vil·la romana del Campello, troballa en perill

La trinxera que hi ha al fons de les restes del Campello separa el jaciment d'una zona que no s'ha estudiat. Si al sector intacte es trobaren restes, s'haurà destruït la continuïtat de la vil·la.

Les obres de construcció de la nova autopista de circumval·lació d'Alacant han tret a la llum una troballa arqueològica molt valuosa al terme del Campello (Alacantí). Les excavacions han descobert les restes d'una vil·la romana del segle I abans de Crist, posterior a la guerra que enfrontà Pompeu amb Sertori. Però aquest jaciment, que és una bona mostra del llegat romà a les comarques del sud del País Valencià, no té garantida la protecció. Mentre les diverses administracions implicades decideixen què fer-ne, els treballs de construcció de l'autopista continuen.

La vil·la romana del Campello era una unitat autònoma d'exploració agrícola.

afirma Martí. Segons aquest arqueòleg, s'ha d'aconseguir que a la vil·la romana excavada gent independent que estudeie si hi ha continuïtat a l'altra banda de la trinxera. "Ens han dit que la trinxera es va fer abans que l'excavació. Però si no haguera estat així, seria un delict", explica indignat. En aquest cas s'hauria prioritzat l'obra pública en detriment del patrimoni, i sempre ha de ser a l'inrevés.

Per la seua banda, el gabinet de premsa de la Conselleria de Cultura assegura que controla la intervenció arqueològica en aquesta obra pública i que, com que la intervenció encara no ha acabat, no pot fer-ne una valoració.

El cas reeixit de l'Ènova. En la seua trajectòria, Miquel Martí ja ha trobat casos semblants. Al municipi de l'Ènova (Ribera Alta), les obres de l'AVE trobaren una altra vil·la romana. Aquest jaciment és, segons Martí, el més important del País Valencià. De fet, aquesta excavació és la que atresora més personatges coneguts a tot l'imperi Romà d'Occident sense ser emperadors. A la vil·la de l'Ènova, residència dels personatges més importants de la Xàtiva romana, hi ha, a més, pedreres d'un marbre autòcton valencià de 2.000 anys d'antiguitat, marbre que avui s'exporta a Itàlia, fins i tot a la ciutat de Carrara.

Aquest tresor es trobava en el traçat del tren d'alta velocitat, per la qual co-

"Els arqueòlegs han d'eixir en defensa de la seua professionalitat", assegura Miquel Martí

sa estava condemnat a desaparèixer, com succeí amb la vil·la imperial de Còrdova. Però la mobilització social va aconseguir que el Ministeri modificara el traçat de l'AVE mitjançant un viaducte (amb un sobrecost de 10 milions d'euros) i que la vil·la de l'Ènova –amb els seus mosaics, escultures i temple– no fóra destruïda. Els veïns d'aquesta xicoteta localitat de la Ribera, de poc més de 1.000 habitants, aconseguiren el que no s'havia pogut fer a Còrdova. Val a dir que la gent de l'Ènova anà fins i tot a Madrid per reunir-se amb Foment i amb el ministre d'Interior Alfredo Pérez Rubalcaba.

I això sense comptar, segons Miquel Martí, amb l'ajuda de la Conselleria de Cultura, a la qual acusa de no voler protegir aquesta troballa. "Un escàndol mundial", en diu, i mentre afirma que en el cas del Campello hi troba moltes similituds, no s'està de criticar les actuacions de la Direcció General de Patrimoni de la Conselleria de Cultura, ni el paper que hi tenen molts dels seus companys de professió, molt sovint massa servils amb els constructors. "Els arqueòlegs han d'eixir en defensa de la seua professionalitat", assegura.

L'herència romana del Campello.

L'aparició de restes romanes al Campello no és cap novetat. A la mateixa platja hi ha un altre jaciment romà, la Illeta dels Banyets. La Illeta, gestionada pel Museu Arqueològic d'Alacant, és un indret dedicat a l'exploració dels recursos marins i al lleure. Aquest enclavament que ara està protegit, anys enrere hagué de lluitar contra els plans que hi havia per urbanitzar-lo.

L'arqueòleg Manuel Martí explica que la Illeta i la vil·la són dos hàbitats relacionats. La nova troballa és una vil·la d'exploració del secà. Construïda en acabar la guerra civil que enfrontà Ser-

tori i Pompeu a la Hispània romana, tenia per objectiu ser una cèl·lula autònoma de l'imperi mitjançant l'exploració de la trífada mediterrània: el vi, l'oli i el gra. Aquest conflicte bèl·lic destruï el País Valencià d'aleshores, i les terres dels derrotats, els partidaris de Sertori, foren repartides entre els vencedors, com també degué succeir amb aquests terrenys del Campello, i a les viles de l'Ènova o Catarroja (Horta), on es construïren altres explotacions semblants.

La vil·la del Campello és una mena de mansió amb diferents sales, termes i sitges per emmagatzemar el gra. Qualsevol persona que s'hi acoste pot veure els murs de pedra que separen cada estança. Es tracta d'un jaciment que és "fonamental per a la història romana de les comarques alacantines", explica Martí. Però l'arqueòleg assegura que ara mateix ja s'ha destruït molt.

Tot açò fa que la Colla Muntayenca continue endavant amb les seues accions per reivindicar la protecció de la vil·la. "L'Ajuntament vol potenciar el turisme al Campello, però el turisme no és només de sol i platja. La restauració de la vil·la també podria atraure'n", explica Jaume Varó, membre de la Colla. La darrera mesura és l'edició d'un cartell que anuncia i explica el jaciment, com una mena d'enclavament turístic, com si ja estiguera protegida. Del cartell, se n'han fet 500 còpies i se n'han repartit entre els veïns. I continua la recollida de signatures. A més, ja s'han plantejat traçats alternatius per a l'autopista, com per exemple que la circumval·lació passe pel costat del jaciment, sense tocar-lo, proposta que el grup municipal del Bloc Nacionalista Valencià vol presentar al director general de patrimoni de la Generalitat Valenciana, Manuel Muñoz.

La construcció de la via continua, mentre el procediment administratiu endarrerix la solució definitiva. "Els romans ens demanen ajuda", conclou Miquel Martí. No se'ls pot deixar de banda.

Borja Català

La vil·la romana del Campello és fonamental per comprendre el llegat romà al sud del País Valencià